

Venäjän talouskasvun hyytyminen syö idänvientiämme

Kari Liuhto

Venäjä on näytellyt tärkeää roolia viennissämme aina toisen maailmansodan päättymisestä lähtien. Vielä 30 vuotta sitten neljännes Suomen kokonaisviennistä päätyi itänaapuriin. Perestroikan tuomien uusien tuulien myötä Venäjän osuus viennistämme kääntyi laskuun. Neuvostoliiton hajoaminen tiputti lopulta itänaapurimme osuuden alle kolmen prosentin.

Vientiyrityksemme ovat toipuneet Neuvostoliiton hajoamisesta, mutteivät kokonaan viisi vuotta sitten tapahtuneesta globaalista finanssikriisistä, jolloin idänvientimme tippui huimat 50 prosenttia. Osoituksena tästä on se, että vientimme Venäjälle oli vuonna 2013 vain 70 prosenttia siitä, mitä se oli Venäjän-kaupan huippuvuonna 2008. Tällä hetkellä Venäjä muodostaa 8,5 prosenttia Suomen kokonaisviennistä. Tällä osuudella olemme Venäjän viennistä EU:n neljänneksi riippuvaisin jäsenvaltio heti Baltian maiden jälkeen.

Globaalin finanssikriisin jälkeen Venäjän talouskasvu on hiipunut. Viime vuonna maan BKT-kasvu jäi 1,5 prosenttiin. Tänä vuonna Venäjän talous voi jopa supistua. Koska noin puolet Venäjän-viennistämme on itänaapurin teollisuuden käyttämiä koneita ja kemikaaleja, on aivan luonnollista, että Venäjän teollisuustuotannon kasvun pysähtyminen on kääntänyt myös idänvientimme laskuun. Laskua ovat jyrkentäneet ruplan ulkoisen arvon heikkeneminen ja venäläisten kotitalouksien kulutusjuhlan hiipuminen.

Vientimme Venäjälle lähti laskuun jo viime vuoden toukokuussa (katso artikkelin lopussa oleva taulukko). Viime vuoden heinä–joulukuussa Venäjän-vientimme tippui kaiken kaikkiaan 12 prosenttia. Laskutrendi on jatkunut tänä vuonna. Kuluvan vuoden tammi–heinäkuussa laskua oli samaiset 12 prosenttia.

Sanktioiden vaikutus ei vielä näy tilastoissa, mutta melko suurella todennäköisyydellä voidaan uutisankkana ampua alas huhu, jonka mukaan Venäjän-vientimme tulisi tänä vuonna tippumaan 20 prosenttia. Jotta näin suuri pudotus toteutuisi, kuluvan vuoden elo–joulukuun Venäjän-vientimme tulisi tippua 30 prosenttia. Näin suuri muutos ei ole todennäköistä. Itse arvelen, että Venäjän-vientimme lasku tulee tänä vuonna olemaan lähempänä 10 kuin 20 prosenttia.

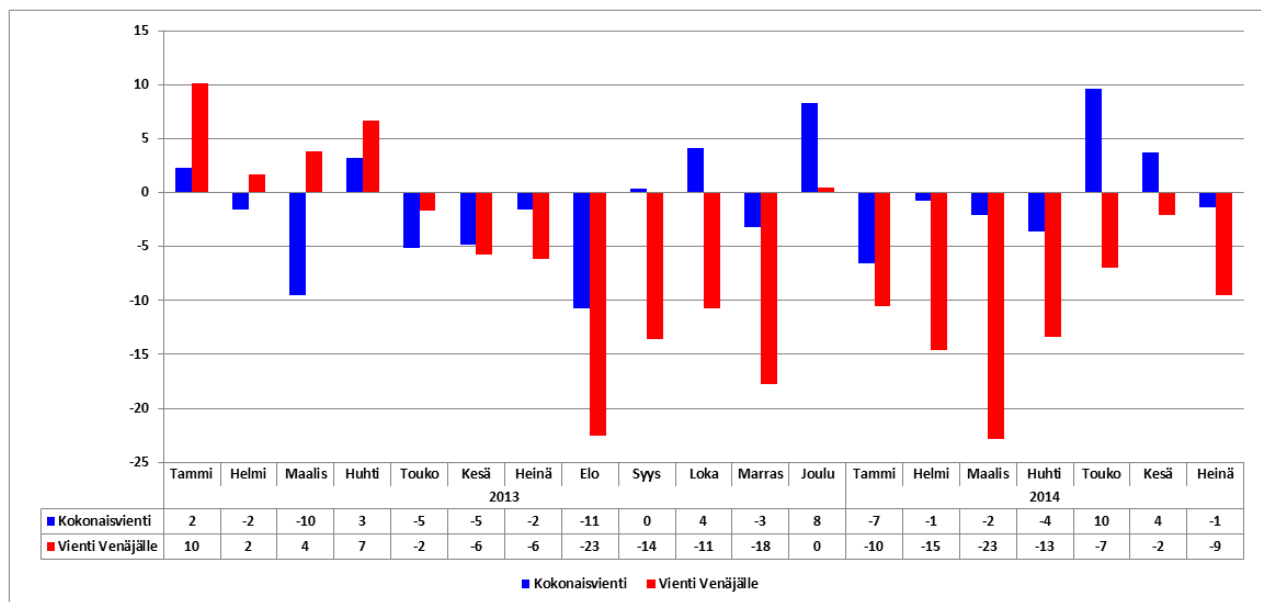
Sanktiot koskettavat vain 5 prosenttia viennistämme, mutta sillä on luonnollisesti negatiivinen vaikutus vientimme kehittymiseen, vaikka osa yrityksistämme on alkanut hyödyntää Valko-Venäjää takaporttinaan viedessään sanktioiden alaisia tuotteita Venäjän-markkinoille.

Ukrainan tilanteen kehityksestä riippuu, milloin sanktioita aletaan purkaa. Vaikka Ukraina pysyisi vakaana, pelkään että sanktiot ovat kiusanamme huomattavasti pidempään kuin monet ennakoivat. Nähtäväksi jää miten innokkaasti Puola ja Baltian maat haluavat poistaa EU:n asettamia sanktioita huolimatta siitä, että nämä maat kärsinevät sanktioista enemmän kuin Suomi.

Sanktioiden poistamistakin tärkeämpää olisi saada Venäjä jälleen kasvu-uralle. Valitettavasti näyttää siltä, että maa on syönyt omat evänsä taloutensa kasvattamisessa ja kestää vuosikymmeniä ennen kuin modernisaatio alkaa kantaa hedelmää. Venäjän tuleva kasvu nojaa tämän takia pitkälti maailmanmarkkinoiden imuun ja öljyn hintaan. Venäjän kannalta on harmillista, että öljyn hinta on heinäkuun alusta tähän päivään saakka laskenut yli 15 dollaria tynnyriltä. Yhden dollarin lasku tynnyrihinnassa merkitsee noin 1,4 miljardin dollarin laskua Venäjän budjettituloissa.

Vaikka Venäjän valtiontalous suurine valuuttavarantoineen ja vararahastoineen kestää öljyn hinnan laskun, maa tarvitsee pitkällä tähtäimellä uusia kasvun lähteitä. Yksi tällainen lähde voisi olla pienen ja keskisuuren (PK) yritystoiminnan kehittäminen. Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan vahva kehittäminen toisi Venäjän talouteen dynamiikkaa ja joustavuutta sekä vahvistaisi maan demokratiaa, sillä yrittäjyys on keskiluokan kehto ja sitä kautta vakaan demokratian tukipilari. Jos Venäjä joutuu pitkään kituuttamaan alhaisen kasvun ajassa, pelkään että se tulee heikentämään maan yhteiskunnallista vakautta. Panostaminen EU:n ja Venäjän väliseen PK-yritysyhteistyöhön olisi niin talous- kuin turvallisuusteko.

Venäjän-vientimme prosentuaalinen muutos (vertailukohtana vastaava kuukausi vuotta aiemmin)

Lähde: Suomen tullit

Prof. Kari Liuhto
Johtaja
Centrum Balticum – säätiö

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).